

Spoštovane dijakinje, spoštovani dijaki!
Spoštovane mentorice, spoštovani mentorji!

Vabimo vas k sodelovanju na Srečanju srednješolskih raziskovalk in raziskovalcev novejšje slovenske zgodovine v šolskem letu 2016/2017, ki ga organizirajo Zavod RS za šolstvo, Slovensko sociološko društvo, Zveza zgodovinskih društev in Društvo učiteljev zgodovine Slovenije v sodelovanju z EUSTORY.

Tema letošnjega raziskovanja je

Biti drugačen - marginalci in posebneži v zgodovini in sedanjosti

V tem sestavku vam predstavljamo podrobne informacije o temi in o pogojih za sodelovanje. Pri izbiri letošnje teme je bila upoštevana njena aktualnost in možnost, da lahko ob njenem raziskovanju pokažete svojo raziskovalno domišljijo in sposobnost za povezovanje znanj z različnih področij. Srečanje je tekmovalne narave. Vse naloge, ki bodo ustrezale določilom razpisa, bodo ocenjene, najboljše pa bodo predstavljene na zaključnem srečanju. Avtorice oziroma avtorji najboljših nalog, ki bodo na preizkusu znanja tujega jezika pokazali, da se lahko sporazumevajo v nemščini ali angleščini, pa bodo povabljeni na prijavo za mednarodna srečanja v organizaciji EUSTORY - mednarodne organizacije, katere namen je spodbujanje mladih k raziskovanju novejšje zgodovine. Prosimo, da skrbno preberete tekst. Zelo bomo veseli, če se boste odločili za sodelovanje. Za dodatne informacije se lahko obrnete na ga. Tanjo Popit ali g. Vojka Kunaverja (naslova sta v nadaljnjem tekstu).

Ljubljana, 5. oktobra 2016

dr. Bojan Balkovec,
Predsednik organizacijskega odbora

Zavod RS za šolstvo
Slovensko sociološko društvo
Zveza zgodovinskih društev
Društvo učiteljev zgodovine Slovenije
v sodelovanju z EUSTORY

RAZPISUJEJO

srečanje srednješolskih raziskovalk in raziskovalcev novejšje slovenske zgodovine za šolsko leto **2016/2017**.

K sodelovanju na srečanju vabimo srednješolce in srednješolke. Pogoj za sodelovanje na srečanju je izdelava raziskovalne naloge na razpisano temo s področja zgodovine in/ali sociologije.

Za šolsko leto 2016/2017 razpisujemo temo

Biti drugačen, marginalci in posebneži v zgodovini in sedanjosti

PRAVILA RAZPISA

1. Obvezne značilnosti raziskovalne naloge:

- raziskovalna naloga mora analizirati problem, ki je v okviru razpisane teme (natančnejša opredelitev teme je priložena in je del tega razpisa);
- naloga mora biti analitična in raziskovalna;
- pri izdelavi ene raziskovalne naloge lahko sodelujejo največ tri dijakinje oz. dijaki;
- individualna raziskovalna naloga mora obsegati od 16 do 32 strani (2000 znakov na stran), skupinska pa od 32 do 96 strani;
- raziskovalni nalogi mora biti priložen povzetek v slovenskem jeziku in angleškem ali nemškem jeziku;
- naloga mora biti tehnično urejena v skladu s pravili, ki so navedena v drugi točki tega razpisa;
- na srečanju ni možno sodelovati z nalogami, ki so že bile nagrajene na drugih tekmovanjih.

2. Tehnična urejenost naloge:

- na naslovnici raziskovalne naloge mora biti navedeno ime srečanja (Srečanje srednješolskih raziskovalk in raziskovalcev novejšje slovenske zgodovine), naslov raziskovalne naloge imena in priimki avtoric/avtorjev in ime mentorice/mentorja, ime šole ter letnica;
- na prvi strani naloge morajo biti še enkrat navedeni podatki z naslovnice, poleg njih pa še natančni naslovi avtoric/avtorjev, telefonska številka njihove šole in po možnosti njihov elektronski naslov;
- povzetka vsebine v slovenščini ter angleščini ali nemščini morata obsegati vsak od pol do ene strani in morata biti v nalogo vključena na koncu (za seznamom literature);
- naloga mora biti napisana na papirju formata A4, listi pa morajo biti primerno speti;
- citiranje in navajanje virov mora biti skladno s pravili, ki so del tega razpisa (glej Navodila za uporabo in navajanje virov).

3. Oddaja naloge:

- Do razpisanega roka je treba na naslov organizatorjev srečanja poslati dva izvoda naloge;
- z oddajo naloge mora soglašati mentor oz. mentorica;

4. Roki za prijavo in oddajo naloge:

- prijava naloge: do **18.11. 2016**;
- oddaja naloge: do **21. 4. 2017**;
- srečanje in predstavitev najboljših nalog bo konec maja 2017;
- mladoletne tekmovalke in tekmovalci morajo ob prijavi priložiti tudi izjavo o soglasju z objavo rezultatov.

Predstavitve nalog:

- Avtorice/avtorji najboljše ocenjenih nalog bodo povabljeni k njihovi javni predstavitvi na srečanju vseh avtorjev/avtoric nalog;
- za individualno predstavitev naloge bodo imeli na voljo do 15 minut, za skupinsko (dva ali tri) pa 20 minut.

6. Priznanja in nagrade:

- Vsi aktivni udeleženci in udeleženke srečanja (dijakinje/dijaki in mentorice/mentorji) bodo prejeli pisna priznanja za sodelovanje;
- avtorice/avtorji nalog, ki bodo nagrajeni, bodo povabljeni k predstavitvi svojih del;
- avtorice/avtorji najboljše ocenjenih nalog, ki bodo na preizkusu znanja pokazali zmožnost zadovoljivega komuniciranja v angleščini ali nemščini, bodo povabljeni na prijavo za mednarodne seminarje EUSTORY.

7. Naslov organizatorja in kontaktnih oseb

- Prijave nalog ter nalogo morate poslati na naslov: **Zavod za šolstvo, Dunajska cesta 104, Ljubljana**, s pripisom: **Za srečanje srednješolskih raziskovalk in raziskovalcev novejše slovenske zgodovine**.
- Dodatne informacije dobite pri Tanji Popit in Vojku Kunaverju, Zavod za šolstvo, Dunajska cesta 104, Ljubljana, telefon 01 2363 144, 2363 136 ali 2363 100; elektronska naslova: tanja.popit@zrss.si in vojko.kunaver@zrss.si.
- Razpis lahko poiščete tudi na spletnih straneh <http://www.eustory-slovenija.naspletu.com>.

Biti drugačen - marginalci in posebneži v zgodovini in sedanjosti

ORIS RAZISKOVALNE TEME IN MOŽNIH NAČINOV RAZISKOVANJA

SPLOŠNI ORIS RAZISKOVALNE TEME

Sodobna demokratična družba sebe dojema kot svobodno, kjer je različnost pravzaprav prednost, poudarja individualnost nasproti skupnosti in individualna prizadevanja kot vzrok za uspeh in dobro življenje. Toda ali je temu res tako. Ali današnja družba v resnici bolj strpna do različnih? Ali v resnici podpira različnost, ali je posamezniku dovoljeno razviti svojo osebnost, ki se bistveno razlikuje od običajnih družbenih norm in vzorcev obnašanja, ali pa je tako opevana »individualnost« pravzaprav le krinka za atomizacijo, kjer izolirani posamezniki zasledujejo svoje interese, ne da bi razmišljali o posledicah za druge in okolje?

Ljudje, ne glede kje in kako živimo, kakšne vrednote imamo ali v kaj verujemo, imamo veliko skupnega. Večina ljudi imajo npr. radi svoje otroke, večina ljudi si želi dobrega življenja, si želijo biti sprejeti in spoštovani v družbi, itd. Hkrati pa se med seboj tudi razlikujemo v mnogih lastnostih, sposobnostih, načinu življenja, pa tudi seveda po priložnostih, premoženju, zaslužku.

Nekatere lastnosti, po katerih se razlikujemo, nimajo bistvenih posledic za naše življenje npr. nekomu so sicer bolj všeč rjavi kot črni lasje, vendar to nima bistvenega vpliva na naše življenje. Z barvo kože je lahko v posameznih družbah že čisto drugače. Posamezne lastnosti, takšne, ki jih lahko spremenimo, ali pa takšne, ki jih ne moremo spremeniti kot npr. narodnost, starost.. pa lahko usodno vplivajo na naše življenje. Posebej hude posledice imajo takšne razlike takrat, ko jim družba in družbene institucije pripisujejo določen pomen, ko cele skupine ljudi označijo za manjvredne, nesposobne, infantilne, zločinske... Takrat lahko družba te ljudi izrine na obrobje, jih izključi, jim onemogoča vplivanje na družbeno življenje, uresničevanja pravic, ki so dostopne in običajne za ostale.

Zgodovina je polna takšnih družbenih skupin in posameznikov, ki jih je družba zaradi dejanskih ali namišljenih razlik, potiskala na obrobje. Konec koncev so ženske kot največja marginalna skupina šele v dvajsetem stoletju dobile formalno enakopravnost z moškimi, možnost sodelovanja v družbenih in političnih zadevah in možnost odločanja o sami sebi, pa še to ne povsod. Prav tako pa formalna enakost seveda ne pomeni tudi dejanske enakosti.

In čeprav ni mogoče zanikati sprememb in večje enakopravnosti za posamezne družbene skupine, pa tudi ni mogoče spregledati še vedno bolj ali manj sistematičnih kršitev pravic in možnosti tako ženskam kot tudi različnim etničnim in verskim skupinam, starostnikom, selivcem in beguncem, spolnim manjšinam ... Prav tako ni mogoče spregledati pritiskov na podrejanje družbenim normam in vrednotam.

Ne glede na poudarjanje in deklarativno sprejemanje različnosti, se še vedno, v zadnjem času celo čedalje bolj dogaja, da posameznike/posameznice ali celotne družbene skupine potiskamo na obrobje, demoniziramo, preganjamo, ali celo fizično napadamo. Lahko bi celo dejali, da se s krizo, povečano brezposelnostjo in negotovostjo, čedalje večjimi socialnimi razlikami, nestrpnosti povečujejo in ne zmanjšujejo.

2. MOŽNE RAZISKOVALNE SMERI – NEKAJ PRIMEROV

Pri raziskovanju nas ne zanimajo samo kronološki pregledi in opisovanja načinov življenja marginalnih skupin. Zanimajo nas tudi analiza utemeljevanja vzrokov za marginalizacijo, ideološka upravičevanja, način izključevanja posameznic/posameznikov, odzive na njihovo situacijo.

Možnih raziskovanj v okviru razpisane teme je gotovo več:

Navedene teme so samo spodbuda za vašo domišljijo, skupaj z mentorico oz. mentorjem jih boste lahko poiskali še veliko:

- slovenski ekonomski in politični migranti, »delavci na začasnem delu v tujini«, njihovo vključevanje v imigrantsko družbo, vračanje domov,
- primerjava slovenskih etničnih manjšin in etničnih manjšin v Sloveniji (Italijani, Romi, Madžari, Srbi, Hrvati, Bošnjaki...),
- mi na tujem tujci pri nas,
- stigmatiziranje brezposelnosti, brezposelnost kot osebni ali družbeni problem,
- sodobni delavci migranti,
- revščina kot način izključevanja; odnos do revnih; revni otroci kot tarča vrstniškega trpinčenja,
- spolne manjšine,
- verske manjšine,
- mediji in marginalne skupine (spolne, starostne, begunci...),
- družbene norme in mladi, izključevanje vrstnikov...,
- kako npr. družbene norme lepote in odnos mladih do njih.
- različni posebnosti v družbi

1. KAKO SE LOTIMO RAZISKOVALNE NALOGE

Za pomoč pri raziskovanju si morate na svoji šoli poiskati **mentorico ali mentorja**. Najbolj primeren mentor ali mentorica bo vaš profesor oz. profesorica zgodovine in/ali sociologije, vendar pa se lahko za mentorsko pomoč obrnete tudi na druge profesorice in profesorje. S svojim mentorjem oz. mentorico se posvetujte o izboru in utemeljitvi raziskovalnega vprašanja, o izboru metod, organizaciji vašega zbiranja podatkov (če je to vključeno v vaš raziskovalni načrt) in o oblikovanju raziskovalne naloge. Naloge lahko oddate šele, ko se s tem **strinja** vaša mentorica oz. mentor.

Raziskovalna naloga je sestavljena iz štirih delov:

- 3.1. načrta raziskovalne naloge**, kjer se odločite, kaj in kako boste raziskovali;
- 3.2. izvedbe raziskovalne naloge** – zbiranje gradiva z metodami, ki ste jih načrtovali;
- 3.3. obdelave zbranega gradiva** – kjer analizirate, interpretirate gradivo, ga primerjate z že obstoječimi raziskavami in spoznanji zgodovinske in sociološke stroke ter izoblikujete sklepe;
- 3.4. in raziskovalnega poročila**, v katerem predstavite, kaj ste si zastavili za cilj raziskave, na kakšen način ste hoteli doseči svoj cilj, kako ste zbrali gradivo, kako ste ga obdelali in kakšne so vaše ugotovitve.

3.1 Načrt raziskovalne naloge

3.1.1. Opredelitev raziskovalnega problema

Da bi izdelali raziskovalno nalogo, morate najprej pripraviti **načrt**. Ta vam bo pomagal, da si boste razjasnili, kaj boste v raziskovalni nalogi počeli. Dober načrt pa vam bo tudi omogočil, da se med raziskovanjem in pisanjem raziskovalne naloge ne boste izgubljali in zašli v časovno stisko, zbirali neustrezne in nerelevantne podatke in dokaze...

Kaj morate predvideti v vašem načrtu? Tema raziskovalne naloge je že podana, vendar morate premisliti, kaj v zvezi s temo boste pravzaprav raziskovali. Mogoče bi bilo najbolje, da se prepustite domišljiji in nanizate nekaj stvari, ki vam padejo na pamet, ko pomislite na razpisano temo. Ne zaustavite se prezgodaj, najboljše ideje ponavadi pridejo kasneje! Pomaga tudi, če pregledate literaturo s tega področja. Mogoče boste naleteli na stvari, na katere sami ne bi pomislili.

Prvo vprašanje, na katero morate odgovoriti je, **KAJ** vas pravzaprav zanima oziroma kaj boste raziskovali. Verjetno bo najbolje, če si raziskovalni problem zastavite v obliki **vprašanja**, npr.: kako se mladi odzivajo na družbene norme lepote; ali: kako se je spreminjal odnos do »nezakonskih« otrok... Sami se boste prav gotovo domislili še veliko izvernih vprašanj, ki bi jih lahko raziskali.

Da boste nadaljevali s svojim delom, si morate razjasniti **pojme**, ki jih boste uporabljali v vaši nalogi. Npr.: migrant (selivec), identiteta, etnična skupina, delavci migranti, revščina, ...

Pri opredeljevanju pojmov si boste lahko pomagali z učbeniki zgodovine in sociologije in s strokovno literaturo s tega področja. Opredelite tiste pojme, ki so pomembni za vašo raziskavo, da si natančno razjasnite, kaj boste raziskovali. Tako opredeljene pojme potem dosledno uporabljajte tako v času pripravljavanja raziskovalnih pripomočkov kot tudi pri zbiranju gradiva, interpretaciji in pisanju raziskovalnega poročila.

3.1.2. Postavljanje hipotez

Drugo vprašanje, na katerega si morate odgovoriti, je: **ZAKAJ** boste to raziskovali. Utemeljitev, da vas to zanima, vam verjetno ne bo pomagala pri raziskovalni nalogi. Bolje bo, če si rečete, da zato, ker hočete nekaj dokazati in potem pojasnite, kaj hočete dokazati. S tem boste opredelili svojo **hipotezo** (predpostavko), ki vas bo usmerjala pri zbiranju dokaznega gradiva in jasno usmerili svoje raziskovalno delo, npr.: v raziskovalni nalogi bom dokazal/a, da:

- imajo ženske tudi v novejši zgodovini manj možnosti in pravic,
- je revščina pomemben »vzrok« vrstniškega nasilja;

- otroci priseljencev ali etničnih in verskih skupin pogosteje obiskujejo šole s prilagojenim programom in se vpisujejo v nižje in srednje poklicno izobraževanje
- mladi se poskušajo prilagoditi družbenim normam lepote, vitkosti, zdravja
- mediji poročajo o beguncih v skladu s stališči politike...

3.1.3. Opredelitev metod

Tretje vprašanje pa je, **KAKO** oziroma na kakšen način boste dokazali (ali zavrgli) svojo hipotezo, na kakšen način boste prišli do podatkov, virov, informacij..., s katerimi boste potrdili svoje hipoteze. Večino stvari v družboslovju ne morete ugotavljati neposredno. Vprašati se boste morali, s katerimi **kazalci** boste opredelili npr. socialno distanco, revščino ali bogastvo, vpliv na pomembne družbene zadeve...

Ko ste se odločili, s čim boste sklepali na nek pojav, morate določiti način, s katerim boste prišli do teh podatkov. Izbrali boste torej **metode** raziskovanja. Na voljo imate paletto različnih raziskovalnih metod:

- intervju,
- anketo,
- opazovanje,
- analizo arhivskih virov,
- analizo uradnih podatkov in evidenc,
- analizo teksta,
- analizo kronik, dnevnega časopisja, fotografij, zvočnih gradiv, drugih materialnih elementov, osebnih dokumentov, pisem ...
- pa tudi analize že opravljenih raziskav...

Glede na kazalce za določen pojav, ki ste jih izbrali kot pokazatelje določenega pojava, morate izbrati tiste metode, za katere menite, da vam bodo priskrbele najbolj ustrezne podatke za vašo hipotezo. Vsaka metoda vam prinaša določen tip informacij in podatkov. Vse pa imajo tudi svoje pomanjkljivosti. Zato je priporočljivo, da metode **kombinirate** in med seboj primerjate podatke. Tako boste dobili bolj celovito sliko tistega, kar raziskujete. Če npr. ugotavljate, ali industrija zabave vpliva na odnos do telesa, debelosti, boste kombinirali npr. ankete (s katerimi boste ugotavljali, kakšno je mnenje ljudi o »pravem« telesu) z analizo podatkov športnih ali drugih klubov (nihanje članstva, trajnost članstva) in analizo prodaje različnih artiklov... Če se boste lotili vprašalnikov za ankete ali intervjuje, morate skrbno premisliti izbor vprašanj in preveriti, ali boste z njimi res dobili odgovore, ki so pomembni za vaš raziskovalni problem. Vsekakor poglejte, kako ste opredelili vaše kazalce.

Za primerjavo stanja nekoč in danes je potrebno najti primerljive vire npr. zapise v starejših in novejših časopisih. Besedila primerjate npr. po pogostosti objav, obsegu, mestu v časopisu, velikosti črk. Analizirajte vsebino člankov – kaj želijo povedati, komu so namenjeni, kdo je vir informacij, primerjajte vsebino med starejšimi posebej in mlajšimi članki posebej in med seboj. Pri delu v arhivu najprej gradivo pregledajte, nato ga selekcionirajte po vrsti gradiva, po vsebini in obsegu. Nato preberite gradivo in ga analizirajte. Upoštevajte tudi kaj je bilo v ozadju nekaterih zapisov (npr. zakoni in drugi predpisi ali odločitve posameznika po njegovi volji), družbena dogajanja v času zapisa ...

3.1.4. Določitev vzorca

Ko ste se odločili, kakšne informacije boste iskali, si morate določiti tudi, v kakšnem obsegu boste iskali. Narediti boste morali izbor in določiti, koliko oseb in koga boste anketirali, katere medije, arhivsko gradivo, umetniška dela, družabne dogodke ... boste izbrali glede na vaš raziskovalni problem, da boste lahko svoje ugotovitve do določene mere posplošili. Tako boste določili **vzorec**. Vzorec ne sme biti prevelik, ker vam lahko zmanjka časa, pa tudi ne premajhen, ker iz majhnega števila obravnavanih enot ne morete posploševati in sklepati. Koristno je, da ugotovitve na vašem vzorcu primerjate z morebitnimi širšimi raziskavami, ki so bile opravljene na določeno temo. Vaš vzorec mora biti torej tudi vsebinsko ustrezen in količinsko in časovno omejen, vendar čim bližje reprezentativnemu.

3.2. Zbiranje gradiva

Ko si izdelate načrt raziskovalne naloge, se morate lotiti **zbiranja gradiva**, informacij, podatkov, virov...

Najbolje bo, da raziskavo opravite v svoji bližnji **okolici**, da vam ne bo vzela preveč časa in ne bo zahtevala preveč finančnih sredstev, pri tem morate paziti, da je vzorec ustrezen. Če ste se odločili za anketo ali intervju, si boste morali vzeti čas za izvedbo. Vedno, ko prosite ljudi za sodelovanje (intervjuje, ankete, ali ko zbirate podatke v različnih institucijah), se predstavite in povejte, v kakšne namene zbirate podatke. Tako zbrane podatke lahko uporabljate samo za namene raziskovalne naloge.

Omejite tudi **časovno obdobje**, za katerega boste zbirali gradivo. Npr.: pri obravnavi slovenskih izseljencev boste obravnavali tri časovna obdobja (pred drugo svetovno vojno in po njej ter »delavce na začasnem delu« v 70.ih letih). Vsekakor je zanimivo spremljati nek pojav v spreminjanju skozi čas, saj vam to ponudi bolj celovit odgovor.

Pripravite si načrt beleženja in označevanja podatkov, informacij, virov, ki jih boste zbirali in že ob tem razmišljajte, kako jih boste obdelali oziroma analizirali.

3.3. Obdelava gradiva

3.3.1 Obdelava podatkov, informacij, virov

Potem, ko ste zbrali podatke, informacije, vire in drugo gradivo, ga morate najprej skrbno pregledati in urediti. Če ste npr. izvajali intervjuje, preglejte, če se da odgovore združiti v nekaj različnih tipov, če ste zbirali različne dokumente, jih razvrstite glede na različne tipe, jih analizirajte, kodirajte ... Vaša obdelava podatkov se bo razlikovala glede na gradivo, glede na to boste opravili kvantitativno ali kvalitativno obdelavo podatkov in informacij. Vsaka od njih ima svoje zahteve in zakonitosti, ki jih morate dosledno upoštevati. Tako boste gradivo pripravili za najbolj pomemben del naloge – to je interpretacija podatkov in oblikovanje sklepov.

3.3.2. Analiza in interpretacija

Najprej opravite izčrpen pregled posamičnih informacij, izračunanih statističnih parametrov, elementov analize ..., ki ste jih opravili v fazi obdelave podatkov. Preglejte, ali ste dobili pričakovane odgovore, ali so podatki, ki ste jih pridobili iz različnih virov, skladni ali si nasprotujejo ... Podatke je dobro tudi čim bolj pregledno urediti, da se boste lahko lotili interpretacije.

Interpretacija pravzaprav pomeni **razlago** podatkov, informacij, virov in ostalega gradiva, ki ste ga zbrali zato, da bi odgovorili na vaše raziskovalno vprašanje, oziroma da bi potrdili ali ovrgli vaše hipoteze. Preučiti morate, **KAJ PVEDO** vaši podatki..., zato ni dovolj samo, da predstavite grafe ali prikažete vire, potrebno je, da se do njih tudi **opredelite**, da poveste, kaj po vašem mnenju ti podatki **pomenijo**.

Najbolj enostavno je, če samo pojasnite posamične odgovore ali vire. Če hočete dobili bolj celovit odgovor, poskušajte posamične informacije, vire... med seboj povezati, ugotoviti morebitna nasprotja ali skladnost med njimi in pojasniti vzroke... Npr.: v raziskavi bi lahko ugotovili, da v nekaterih virih obstajajo dokazi za povečevanje pravic, v drugih pa se pravice zmanjšujejo. V tem primeru bi morali poiskati možne razlage.

Pri interpretaciji bodite **korektni** in navajajte tudi tiste podatke, vire..., ki nasprotujejo ali ne podpirajo vaše hipoteze. Prav tako ni potrebno popravljati hipotez. Pogosto je velik pomen raziskave v tem, da stvari niso takšne, kot je "prevladujoče" mnenje.

Prav tako pazite, da ne boste pristranski in dajali večjega poudarka tistim mnenjem, ki so bolj "popularna" ali bliže vašim stališčem. Mnenj, časopisnih člankov, ... ki ste jih zbrali, ne morete razglašati za pravilna ali nepravilna – so, kakršna pač so. Če si med seboj nasprotujejo, ali če odstopajo od »splošnega mnenja«, je potrebno ugotoviti, zakaj je tako.

Tudi pri interpretaciji kronik, virov, dnevnega časopisa ... je potrebno biti previden. Vse zapise so napisali konkretni ljudje in pogosto nimamo dokazov za to, da je bilo to prevladujoče mnenje ali stališče, niti da so se stvari v resnici zgodile tako, kot je zapisal avtor oz. avtorica. Tudi pri navajanju podatkov, ki jih dobite v takšni literaturi, bodite previdni – vsekakor morate pregledati, na kakšen način so bili izbrani.

V raziskovalni nalogi navajajte samo podatke, ki so pomembni za vaše raziskovalno vprašanje in hipoteze, pa naj jo potrjujejo ali zavračajo – drugi viri, informacije, podatki ... so mogoče tudi zanimivi, vendar za vašo nalogo niso pomembni in bi samo povzročali zmedo ter delali nalogo nepregledno in nerazumljivo.

Preden se lotite sklepanja, preglejte še, ali so bile že opravljene raziskave na podobno temo in primerjajte svoje podatke s podatki v teh raziskavah. Tako boste lažje zmanjšali vpliv majhnega vzorca, specifične populacije ... , ki bi lahko oviral posploševanja. Če do takšnih razhajanj pride, jih poskušajte razložiti.

3.3.3. Sklepanje in evalvacija

Na koncu še enkrat preglejte, kakšno raziskovalno vprašanje in kakšne hipoteze ste postavili. **Odgovoriti** boste morali **na** vaše **raziskovalno vprašanje** in preučiti, ali ste vaše predpostavke oziroma **hipoteze potrdili** ali ovrgli.

Sklepe vedno izoblikujte **na podlagi vašega gradiva** in vedno dobro preverite, ali imate zanje zadostne dokaze ali ne.

Pri oblikovanju sklepov bodite **kritični** tudi do svojih dokazov. V veliko pomoč vam bodo v načrtu oblikovani kazalci, zato je dobro, da jih še enkrat pregledate.

Sklepe izoblikujte **večplastno** – upoštevajte večplastnost pojava samega. Poskusite opredeliti preučevani dogodek iz različnih zornih kotov. Presodite, do katere mere gradivo potrjuje vaše trditve in upoštevajte vse dokaze, tako tiste, ki podpirajo vaše trditve pa tudi tiste, ki jim nasprotujejo.

Na koncu **ocenite** tudi **lastno nalogo** in preglejte, ali so vam kakšna vprašanja ostala nepojasnjena in ali bi jih mogoče lahko razjasnili na kakšen drugi način, ali bi bile za vaše raziskovalno vprašanje mogoče bolje uporabiti kakšno drugo metodo ... Vaše ugotovitve **povežite** s širšimi sociološkimi in zgodovinskimi spoznanji in raziskavami na tem področju.

3.4. Raziskovalno poročilo

3.4.1. Vsebina raziskovalnega poročila

V raziskovalnem poročilu morate opisati celoten potek vaše raziskovalne naloge:

- kako ste opredelili raziskovalni problem,
- kakšne so bile vaše hipoteze,
- na kakšen način ste jih nameravali potrditi,
- kakšne metode ste uporabili,
- kako ste zbirali podatke, informacije, vire ...,
- kakšni so bili rezultati analize,
- do kakšnih sklepov ste prišli,
- kako ocenjujete svoje raziskovalno delo,
- v kakšnem razmerju so s drugimi raziskavami in spoznanji stroke.

3.4.2. Urejenost raziskovalnega poročila

Ocenjuje se tudi **tehnična urejenost** naloge, ki mora ustrezati zahtevam iz *razpisa* (podatki o avtoricah oz. avtorjih ..., kazalo, priloge ...).

Paziti morate na pravilnost **citiranja in navajanja virov** (razloženo v navodilih za navajanje virov). Vsak navedek, ki je dobesedno prepisan, mora biti ustrezno označen. Prepisovanje brez navajanja je, milo rečeno, huda napaka.

Pri tem pa bodite pozorni na to, da bo navajanje virov in citatov tudi tematsko ustrezno, da bo smiselno vključeno v vaš tekst, da ne bi bilo namen samemu sebi. Vključite jih takrat, ko hočete z njimi nekaj ponazoriti. Do citatov in virov se **opredelite** in s svojimi besedami povejte, zakaj ste jih vključili, kaj vam povedo, kaj dokazujejo.

Prav tako ni ustrezno samo navajati citatov in vnašati kot lastno besedilo samo vezne stavke. Smisel raziskovalne naloge je, da sami izoblikujete svoja stališča in sklepe, (če)tudi na osnovi drugih znanj in spoznanj.

Pri predstavitvi je potrebno zbrane **podatke urediti** pregledno in sistematično, lahko v tabelah, grafih ali kako drugače. Pri anketi, npr. mora biti jasno, kdaj in kje je bila izvedena, koliko ljudi je odgovarjalo nanjo... Razvidno mora biti, npr. na kateri vir se nanaša vaša interpretacija ali sklepanje.

Opozoriti moramo tudi na **strokovno terminologijo**. V znanosti (tako v sociologiji kot v zgodovini) pogosto uporabljamo pojme, ki jih uporabljamo tudi v vsakdanjem življenju. Takšni so tudi termini, ki smo jih omenjali v tem tekstu, kot npr., pravice, delo, revščina, identiteta, ... Čeprav jih uporabljamo tudi v vsakdanjem življenju, pa jih morate takrat, ko jih vključujete v svoje raziskovalno delo, natančneje definirati in povedati, v kakšnem kontekstu boste termin sami uporabljali glede na druge možnosti njihove uporabe..

Pri urejanju naloge se držite navodil razpisa. Ker pa so raziskovalne naloge vsebinsko in metodološko lahko zelo različne, je ta navodila treba prilagoditi posebnostim naloge. To še posebno velja za naloge, ki bodo bolj teoretičnega značaja. Naloge je potrebno jasno razčleniti **v poglavja**.

Priložite tudi **kazalo** in vse morebitne **priloge** (anketne liste, intervjuje...), **seznam literature in virov**. Lahko pa posamezne dokumente, ki so omenjeni kot priloge (npr.: fotografije, dele intervjujev ...), vključite tudi v besedilo.

3.4.3. Obseg raziskovalnega poročila

Obseg raziskovalnega poročila ni poljuben, obsega naj od 16 do 32 strani (pri približno 2000 znakih na stran) pri individualnih raziskavah, pri skupinskih pa od 32 do 96 strani. V ta obseg niso vštete priloge (fotografije, fotokopije dokumentov, zapisi intervjujev, tabele itd.). Posamezne dokumente, ki so omenjeni kot priloge, lahko vključite tudi v besedilo (npr.: fotografije, odlomki iz intervjujev), vendar se

mora v tem primeru ustrezno povečati obseg naloge. Nalogo lahko dopolnite tudi z zvočnimi in video posnetki.

Poročilu mora biti priložen povzetek v slovenščini in v tujem jeziku (v angleščini ali nemščini), obsegati mora najmanj polovico strani, največ eno stran. Na naslovnico raziskovalne naloge morate napisati ime tekmovanja, naslov vaše raziskave (določite ga sami), vaše ime in priimek, vaš šolski in domači naslov ter ime in priimek mentorja.

Pri urejanju naloge in še zlasti pri navajanju virov morate natančno upoštevati navodila, ki so v prilogi tega razpisa raziskovalne teme.

4. OCENJEVANJE, JAVNA PREDSTAVITEV RAZISKOVALNIH NALOG IN PRIZNANJA

Vse naloge, ki bodo poslana na naš naslov do razpisanega roka in bodo vsebinsko ustrezale določilom tega razpisa, bodo ocenjene.

Pri ocenjevanju raziskovalnega poročila bomo upoštevali pet kriterijev. Ocenjevali bomo: kako ste opredelili problem, izbiro in uporabo metod, kvaliteto interpretacije, sklepanja in tehnično urejenost naloge.

4.1. Opredelitev problema

Pri opredelitvi problema bomo pozorni na to, kako ste opredelili, kaj je predmet vaše raziskave. Pomembno je, da je predmet vaše raziskave v skladu z razpisano temo, da je natančno in večplastno opredeljen. Natančno je potrebno opredeliti, kaj hočete z raziskavo dokazati in pojasniti pojme, ki so bistveni za vaš raziskovalni problem.

4.2. Izbira in uporaba metod

Pri izbiri in uporabi metod bomo ocenjevali: ali ste dobro izbrali načine, s katerimi želite priti do gradiva za vaš raziskovalni problem (kako boste kaj merili in s kakšnimi metodami), ali ste izbrali takšen vzorec, da boste dobili ustrezno gradivo za vaš raziskovalni problem, ali metode v nalogi uporabljate ustrezno in skladno z vašim načrtom ter kako ocenjujete, v kolikšni meri so vaše metode omogočile odgovoriti na raziskovalni problem.

4.3. Analiza in interpretacija

Pri **analizi in interpretaciji** ocenjujemo najprej, če ste dobro razložili rezultate, ki ste jih dobili, in ali so vaše razlage v skladu s podatki in drugimi dokazi, ki ste jih dobili (ali ste korektni in nepristranski pri razlagi) ter kako analizirate podatke in jih primerjate med seboj in s podatki drugih raziskav in ugotovitev. Ocenili bomo tudi, ali je gradivo relevantno za raziskovalni problem in kako ocenjujete, koliko je vaše gradivo ustrezno za odgovor na raziskovalni problem.

4.4. Sklepanje in evalvacija

Pri sklepanju in evalvaciji bomo ocenjevali, ali in kako ste odgovorili na raziskovalno vprašanje, kako kvalitetno ste dokazali ali ovrgli svoje začetne predpostavke. Najbolj pomembno je, da so vaši sklepi v skladu z gradivom, da lahko svoje trditve povežete z gradivom, da je sklep dobro utemeljen. Pomembno je, da ocenite, do katere mere ste lahko odgovorili na zastavljeno vprašanje, da ste torej kritični tudi do vaših ugotovitev in da sklepe povežete s širšimi spoznanji in raziskavami. Ker je dober raziskovalni problem opredeljen večstransko, je pomembno, da so tudi vaši sklepi večstranski in celoviti.

4.5. Urejenost raziskovalnega poročila

Pri urejenosti raziskovalnega poročila bomo ocenjevali, ali vsebuje vse potrebne elemente, ali je naloga tehnično urejena (skladno z navodili: naslovnica, podatki avtorjev oz. avtoric, mentoric in mentorjev, ...), ali je citiranje in navajanje virov pravilno in smiselno vključeno v nalogo. Pomembno je

tudi, da so rezultati predstavljeni pregledno, da je jezik ustrezen in da ustrezno in dosledno uporabljate strokovno terminologijo.

Avtorji in avtorice treh najbolj ocenjenih raziskovalnih nalog bodo povabljeni, da predstavijo svoje naloge na srečanju vseh, ki bodo poslali svoje naloge. Za predstavitev naloge bodo imeli na voljo do 15 minut, pri skupinskih nalogah pa 20 minut.

Avtorice in avtorji bodo prejeli pisna priznanja za sodelovanje. Najboljši udeleženci ali udeleženke srečanja bodo povabljeni na prijavo za mednarodna srečanja, ki jih v avgustu, septembru in oktobru organizira Körber-Stiftung iz Hamburga. Izbrani bodo glede na oceno njihove naloge in sposobnosti komuniciranja v angleščini ali nemščini.

5. NAVODILA ZA UPORABO IN NAVAJANJE VIROV

5.1. Uporaba virov

Vsaka raziskovalna naloga vsebuje poleg samostojno pridobljenih podatkov in ugotovitev tudi informacije iz različnih virov, kot so knjige, članki v časopisih in revijah, raziskovalna poročila, priložniki, arhivi itd. Neposredna uporaba teh virov, tj. dobesedno navajanje stavkov ali delov stavkov in njihova posredna uporaba, tj. njihovo povzemanje s svojimi besedami, morata biti v raziskovalni nalogi natančno označeni. **Pomanjkljivo navajanje uporabljenih virov ne pomeni le slabo urejenost raziskovalne naloge, ampak tudi nedopustno prisvajanje tujih idej in spoznanj.**

Pri **neposredni uporabi virov** (tj. pri citiranju stavkov ali delov stavka iz člankov, knjig ali drugih podobnih virov) morata biti začetek in konec citata označena z narekovaji. Za narekovajem je treba v oklepaju napisati priimek avtorice oz. avtorja, letnico izida citirane knjige ali revije in stran po naslednjem zgledu: (*Velikonja 1996, 33*). Tudi pri posredni uporabi virov, tj. pri povzemanju virov z lastnimi besedami je treba na ustreznem mestu navesti podatke o viru, na katerega se opirate, npr.: (*glej Velikonja 1996, 72*).

Uporabo virov, ki niso dostopni v knjižni ali revialni obliki (npr. arhivski viri, neobjavljeni intervjuji itd.), v besedilu označite z zaporedno številko v nadpisu (^{1,2} ...). Na dnu strani, na kateri ste uporabili takšen vir, morate ob ustrezni številki navesti podatke o viru. Pri **arhivskem gradivu** je treba v opombi zapisati širši sklop, kjer se v arhivu dokument nahaja, in naslov dokumenta. Če tega naslova nima, ga mu določite sami (npr. *Arhiv Slovenije, Kompas Ljubljana, Načrti turističnih potovanj, prospekt Izlet v Benetke, junij 1965* ali *Zgodovinski arhiv Ljubljana, Turistično društvo Kamnik; škatla 2, mapa 3; Seznam prireditev za leto 1970, februar 1970*). Pri ponovnem sklicevanju na isti vir navedete le prve besede iz naslova dokumenta (*Arhiv Slovenije, Kompas..., prav tam*). Pri tem si lahko pomagata tudi s kraticami za pogosto uporabljene vire (npr.: za *Arhiv Slovenije uporabljamo okrajšavo AS, za Zgodovinski arhiv Ljubljana ZAL* itd.). Kratica za isti vir mora biti vedno enaka. Na koncu naloge pa morajo biti kratice tudi razložene.

Pri virih, ki so podobni arhivskim, morate v opombi navesti ključne podatke, zlasti vsebino vira in čas njegovega nastanka.

Na dnu strani lahko napišete kot **opombe** tudi stavke, ki ne spadajo v glavno besedilo naloge, prispevajo pa k njegovemu boljšemu razumevanju (npr.: razlaga posameznih pojmov, neobičajnih izrazov itd.) Tudi v tem primeru morate mesta v nalogi, na katera se nanašajo te opombe, označiti s številko v nadpisu. Z zaporednimi številkami morate označiti vse informacije, ki so napisane na koncu posamezne strani in niso vključene v glavno besedilo.

Tabele in slike (grafi, sheme itd.) morajo biti oštevilčene z zaporednimi številkami in naslovljene (*Tabela 1: Število državnih praznikov v evropskih državah*). Tabele in slike morajo biti postavljene na mesta, kamor vsebinsko sodijo, hkrati pa morajo biti v besedilu omenjene tako, da se navede njihova številka po naslednjem zgledu: (*glej tabelo 1*). Če je tabela ali slika prevzeta iz drugega vira, mora biti neposredno pod tabelo in sliko natančno naveden vir (npr.: *Vir: Statistični letopis Slovenije 1991. Letnik XXX. Zavod Republike Slovenije za statistiko, Ljubljana. 1991.*).

5.2. Navajanje virov in literature:

Na koncu naloge morate pod naslovom Viri in literatura navesti po **abecednem vrstnem redu priimkov avtoric in avtorjev vso uporabljeno literaturo in ostale vire** (tudi uporabljeno arhivsko in ostalo gradivo). Knjige in revije je treba v seznamu navesti na naslednji način:

- **članki v revijah oziroma zbornikih:**

Katunarič, Vjeran (1993): "Interkulturalizem". Teorija in praksa, 30, 1-2, str. 14-25.

Habermas, Juergen (1980): "Handlung und System - Bemerkungen zu Parsons' Medientheorie". V: Wolfgang Schluchter (ur.): Verhalten, Handeln und System. Talcott Parsons' Beitrag zur Entwicklung der Sozialwissenschaften. Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, str. 68-105.

- **samostojne publikacije** (knjige):

Velikonja, Mitja (1996): *Masade duha – Razpotja sodobnih mitologij*. ZPS, Ljubljana.

Berger, Peter, Thomas Luckmann (1988): *Družbena konstrukcija realnosti*. Cankarjeva založba, Ljubljana.

Ta pravila za navajanje virov iz revij in knjig smiselno uporabite tudi pri navajanju arhivskega in ostalega gradiva.

- **gradiva brez navedbe avtorja/ice**

Pri virih, ki nimajo navedenega avtorja, se pri razvrščanju v seznam upošteva prva črka v naslovu, navedba pa se začne z letnico izdaje, ki ji brez dvopičja sledi naslov vira. Npr.: *Statistični letopis 1995. Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana, 1995*. Pri arhivskih virih navedite fond in nato arhiv, kjer gradivo hranijo, npr. *Kompas Ljubljana, Arhiv Slovenije*. Pri intervjujih poimensko navedite vse osebe, s katerimi ste opravili intervju, dodajte še poklic in leto rojstva osebe.